

EAKR-PROJEKTIN LOPPURAPORTTI

Ohjelmakausi 2007 - 2013

Viranomaisen merkintöjä

Saapumispvm		Diaarinumero	
Käsittelijä		Puhelinnumero	
Projekti koodi	A30991	Tila	Keskeneräinen

1. PROJEKTIN PERUSTIEDOT

Projektin nimi	KAINUUN VAELLUSKALAHANKE
Ohjelma	Itä-Suomi
Toimintalinja	3 : Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen
Projektityyppi	Kehittämiprojekti
Vastuuviranomainen	Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Aloituspäivämäärä	01.07.2009
Päätymispäivämäärä	30.12.2011

2. PROJEKTIN TOTEUTTAJAN TIEDOT

Toteuttajan nimi	KAINUUN ETU OY		
Projektin vastuuhenkilön nimi	Antti Toivanen		
Sähköpostiosoite	antti.toivanen@kainuunetu.fi	Puhelinnumero	+358 44 551 4554

3. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄN TIEDOT

Täyttäjän nimi	Simo Yli-Lonttinen		
Sähköpostiosoite	simo.yli-lonttinen@kainuunetu.fi	Puhelinnumero	0505859459

4. PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

Kalatiehankkeiden painopiste on ollut Itämeren lohen ja meritaimenen puolella, mutta projektin lähtökohtana oli, että jatkossa on tärkeää huomioida myös Oulujärvi ja siihen laskevat vaelluskalavesistöt. Oulujärveen laskevat Emäjoki ja Kajaaninjoki ovat maamme suurimpia järveen laskevia jokivesiä yläpuolisen valuma-alueen koon perusteella. Ne ovat olleet merkittäviä sisämaan lohi- ja taimenjokia.

Projektin lähtökohtana oli vaelluskalastojen luonnonkierron elvytys Kainuun keskeisimmissä vesistöissä. Projektin lähtötilanne oli se, että hankealueen vaelluskalasto on lähes ainoastaan istutusten varassa ja Oulujoen vesistön järvitaimen on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Lisäksi oli nähtävissä, että istutusten tuottavuus on huono ja havaittavissa oli uhkakuva, että istutusten tuotto ja istutuskalaston laatu edelleen huononee. Tavoitteeksi asetettiin juurrutetaan vallitsevaa nykyistä istutuskäytäntöä luonnonmukaisemman kalavesien hoidon ideaa pohjaksi kalateiden tai muiden vaelluskalaratkaisujen suunnittelulle.

Taimenen lisäksi huomioitiin, että Oulujärven alueella tehtävillä toimilla voidaan parantaa myös Suomessa uhanalaisen järvilohen tulevaisuuden näkymiä. Järvialueen vaelluskalaston lisäksi Kainuun vaelluskalahankkeen kohdealueen laaja poikastuotantokapasiteetti hahmotettiin erittäin merkittäväksi lisäksi

Oulujoen vaelluskalahankkeiden merilohelle ja meritaimenelle.

Hankkeen toimet kohdistuivat hankealueen voimayhtiöihin, kuntiin, kalavedenomistajien yhteisöihin, metsänomistajiin sekä Kainuun Metsäkeskukseen, vapaa-ajankalastajien yhdistyksiin ym. Kainuun päävesistöjen vaikutusalueen asukkaisiin.

5. PROJEKTIN TOTEUTUS JA YHTEISTYÖ

Hankkeeseen osallistuneet yhteistyötahot valikoituivat pääosin jo hankesuunnittelussa. Sekä selvitysten ja tutkimusten ostopalvelut, että yhteistyö hankkeen osatoteuttajan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kanssa ovat toimineet suunnitellusti.

Merkittävimmät toteutusvaiheessa mukaan tulleet osallistujat olivat Kainuun Metsäkeskus, kehittämiskohteiden yksityismetsänomistajat sekä UPM:n metsä- ja ympäristöosasto. Hankkeeseen osallistuneiden vapaa-ajankalastajien ja vedenomistajien yhteisöistä valikoituivat hankeyhteistyöhön aktiivisimmat ja oma-aloitteisimmat.

Hankkeen tärkeimpinä toimina olivat tutkimukset ja selvitykset seuraavilla kuudella aihealueella:

1. Vaelluskalojen poikaspotentiaalin selvitykset valmistuivat suunnitellusti kattuen koko laajan hankealueen.
2. RKTL toteutti lohen vaellustutkimukset Oulujärvellä suunnitellusti.
3. Lohen mädin kuoriutumiskokeet toteutettiin. Tulosten varmistamiseksi koemenetelmää muutettiin hankkeen puolivälissä. Muutos tehtiin ohjausryhmässä suunnitellun mukaisesti ja kokeen toinen kierros onnistui erinomaisesti ja antoi selkeän sekä positiivisen tuloksen.
4. Viiden voimalaitoskohteen kalateiden yleissuunnitelmat kustannus ym. selvityksineen valmistuivat suunnitellusti.
5. Selvitys Oulujärven alueen vaelluskalaston elvytysmahdollisuuksista valmistui suunnitellusti.
6. Hankesuunnitelmaan kuuluneiden selvitysten lisäksi hanke toteutti yhteistyössä Hyrynsalmen- Ristijärven kalastusalueen ja ELY -keskuksen kalatalousyksikön kanssa kaksi laajaa maastoselvitystä luonnontaimenen esiintymisestä Kainuun pienvesissä. Lisäselvitys täydensi merkittävästi muiden em. toimien tuloksia ja antaa hyvän pohjan jatkotoimille.

Myös muiden tahojen kanssa on ollut onnistunutta yhteistyötä

- Yhteistyössä Kainuun Metsäkeskuksen sekä yksityismetsänomistajien kanssa on onnistuneesti toteutettu useita purokunnostuksien mallikohteita kesällä 2011. Yhteistyöinnosta kertoo kaikkien mukaan kutsuttujen yksityismetsänomistajan ja perikuntien (yli 15 kpl) valmius purokunnostuksiin ja metsäojitusten ennallistamisiin omistamallaan maa-alueilla.

- Vapaa-ajankalastajien kanssa on käynnistynyt innovatiivisia yhteistyöhankkeita luonnonmukaisen kalastonhoidon juurruttamiseksi maakuntaan. Merkittävintä on ollut kuhmolaisen Kalevalan Taimen ry:n kanssa tehty oma-aloitteinen hankeyhteistyö sekä useat yleisötapaukset eri puolilla maakuntaa, joissa on ollut mukana myös vedenomistajia, muita alueen asukkaita sekä -yrittäjiä. Myös Metsähallitus sitoutui hankeyhteistyöhön.

- Hanke käynnisti hankeyhteistyön Virtavesien hoitoyhdistyksen kanssa. Aiemmin lähinnä Etelä- Suomessa toimineelta yhdistyksestä on vierailut asiantuntija-apua em. yhteistyöhankkeiden kohdekohtaisia

kunnostuksia ja mm. talkoita ideoimassa. Myös Uudenmaan kunnostuskohteisiin tutustumalla ja Pohjanmaan purokunnostustapahtumaan osallistumalla on viritetty valtakunnallista yhteistyötä mm. Suomen luonnonsuojeluliiton organisaatioihin.

- Metsähallituksen purokunnostusasiantuntijat sekä Kainuun ELY -keskuksen koskikunnostusasiantuntijat ovat vierailleet hankeyhteistyökohteissa.

- Kainuun ELY -keskuksen YTY -työhankkeiden kanssa on ollut tuloksellista yhteistyötä. Hyrynsalmella hanke suunnitteli ja työllistämiprojekti toteutti kutusorakoiden käsityökunnostuksia usealla vaikeasti saavutettavalla metsäjoella. Hanke on toiminut myös taustavaikuttajana Kuhmossa ja Sotkamossa käynnistyneiden ELY -keskuksen YTY -töinä toteutettavien virtavesikunnostusten hankkeessa.

Vedennomistajat ovat antaneet hyvää palautetta töiden tarpeellisuudesta ja onnistumisesta.

- Hanke on toiminut taustavaikuttajana kainuulaisen purotaimenen emokalaston hankkimisessa RKTL:n viljelylajistoon. RKTL toteutti onnistuneen emokalapyynnin 2010.

- Yhteistyö voimayhtiöiden ym. hanketoimiin vaikuttavien tahojen kanssa on toiminut hyvin. Esimerkiksi useiden kuntien taholta on saatu innostunutta yhteistyö- ja suunnitteluapua hanketoimiin.

6. JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

Julkisuus ja tiedottaminen on edennyt hyvin ja hankkeen uudet ideat ovat päässeet esille. Hankkeen esittelytapahtumia on järjestetty yhdessä ELY-keskuksen ja Kainuun kalatalouskeskuksen kanssa molempien päävesistöjen vedennomistajille sekä kaikille maakunna kalastusalueille hankkeen alussa ja lopussa. Vapaa-ajankalastajien, Metsähallituksen ja Metsäkeskuksen kanssa on järjestetty Kuhmossa, Hyrynsalmella, Paltamossa, Suomussalmella ja Kajaanissa useita yleisö- ja tiedotustapahtumia luonnonmukaisesta vaelluskalaston hoidosta. Tiedotusvälineissä hanketta on esitelty mm. vapaa-ajankalastajien- ja kalataloustapahtumien, koetoiminnan tuloksien ja kalatiesuunnitelmien sekä Kajaanin kaupunkikeskusta suunnittelun yhteydessä.

Raportointijaksolla on hankkeesta maakunnallisesti kerrottu mm. Kainuun Sanomissa, Kuhmolaisessa, Ylä-Kainuussa, paikallislajoissa. Hanke on ollut esillä myös valtakunnallisissa tiedotusvälineissä ja hanke on tiedottanut Kainuun vaelluskalasuunnitelmista mm. valtakunnallisen kalatiestrategian toteuttajille sekä esitellyt toimiaan seminaareissa. Projektipäällikkö on esitellyt hankkeen tavoitteita kunnallisille päättäjille sekä useissa vapaa-ajankalastajien, vedennomistajien ja metsänomistajien kokoontumisissa.

Hankkeen toiminnasta ja tapahtumista on tehtyjä esittelyvideoita jotka näkyvät Internetistä:

- Nivan kunnostustalkoot 2010 (15.10.2010 / 6,29 min)

- Lohenmädin istutus (2.11.2009 / 2,34 min)

- Mätiboxi 2010 (26.4.2010 / 1,28 min)

- Lohen mätikoe (29.5.2011 / 2,21 min)

Yhteistyössä Kainuun Metsäkeskuksen kanssa toteutettiin video:

- Purokunnostus (8.12.2011 / 6,27 min)

<http://www.google.com/search?q=kalakatti&hl=fi&tbs=vid:1&ei=LjJaTdHLFoWDOsDqqY8M&start=10&sa=N>

Lisäksi em. kohteessa on hanketoimia sivuavia videoita mm. Kainuun vapaa-ajankalastajien talkooistutuksista.

6.1 Projektin mahdollinen internet-osoite

Hankevideot:

www.google.com/search?q=kalakatti&hl=fi&tbs=vid:1&ei=LjJaTdHLFoWDOsDqqY8M&start=10&sa=N

7. ONGELMAT JA SUOSITUKSET

Hanke on edennyt suunnitellusti ilman ongelmia.

Hankkeen esille nostamat kehittämismahdollisuudet, saavutetut positiiviset tulokset ja Kainuussa piilevä vaelluskalapotentiaali antoivat aiheita jatkaa hankkeen toimia.

8. PROJEKTIN TULOKSET

Projektin on edennyt suunnitellusti ja se on toteuttanut jopa hankesuunnitelmaa enemmän toimenpiteitä. Hankkeen tärkeänä tuloksena ovat hankkeen toteuttamat selvitykset, tutkimukset ja suunnitelmat vaelluskalaelvytyksestä Kainuussa. Kuudesta aihealueesta valmistui yhteensä kaksitoista raporttia, jotka muodostavat vaelluskalojen elvytystoimien pohjaksi niiden koko elinkiertoa seuraavan kokonaisuuden. Mukana ovat mädin kuorutumiskokeet, poikasalueselvitykset, vaellustutkimukset, kalatiesuunnitelmat ja selvitys elvytysmahdollisuuksista.

Projektin tuloksena valmistuneet raportit:

VAELLUSKALOJEN POIKASPOTENTIAALIN SELVITYKSET OULUJÄRVEN VAIKUTUSALUEELLA.

- (*Liite 1. / Lohi ja taimen Oulujärvellä 2030? / Suomen Vesistöpalvelu osk.15.3.2010)
- (*Liite 2. / Liitetaulukot vesistöittäin: Leppikosken voimalaitoksen yläpuoliset joet ja purot, Iso-Pyhännän voimalaitoksen yläpuoliset joet ja purot, Seitenoikean voimalaitoksen yläpuoliset joet ja purot, Sotkamon reitin Koivukosken ja Kallioisen voimalaitosten väliset joet ja purot ja Oulujärveen vapaana laskevat joet ja purot / Suomen Vesistöpalvelu osk.15.3.2010) Vaelluskalaston potentiaalisten lisääntymis- ja poikastuotantoalueiden selvityksen toteuttajaksi valittiin Suomen vesistöpalvelu/Matti Havumäki. Selvitys valmistui jo alkuvuodesta 2010 ja se toimi pohjatietona hankkeen muille toimille. Selvityksen tuloksia on hyödynnetty hankkeessa mm. luonnonmukaisen hoidon juurruttamistoimissa, vaelluskala- ja kalatieratkaisujen suunnittelussa, tiedotuksessa sekä toteutettaessa selvitys Oulujärven alueen vaelluskalaston elvytysmahdollisuuksista. Selvityksen tuloksena Kainuun pienien virtavesien suuri määrä ja potentiaali nousivat esille.

MAASTORAPORTIT LUONNONTAIMENEN ESIINTYMISESTÄ HANKEALUEEN PIENVESISSÄ

Hankkeen väliraporteissa mainitaan, että poikastuotannon merkittävä edistäminen ja toimiva vaelluskalaratkaisu edellyttävät em. poikaspotentiaaliselvitystä yksityiskohtaisempaa tietoa Kainuun pienvesien kalastosta. Tämän ohjausryhmältä tulleen linjauksen kannustamana hanke teki olitteen ja oli mukana toteuttamassa seuraavia hankesuunnitelman ulkopuolisia lisäselvityksiä yhteistyössä Hyrynsalmen Ristijärven kalastusalueiden ja ELY keskuksen kalatalousyksikön kanssa.

- (*Liite 3. / Lietejoen vesistöalueen purojen sähkökoekalastukset v. 2011 / Pöyry Finland Oy 1.9.2011)

- (*Liite 4. / Maastoraportti taimenen esiintymisestä Emäjoen alajuoksun pienissä joissa ja puroissa / Tmi Olli van der Meer 25.9.2011)

Hankeyhteistyönä toteutettiin em. taimenpurojen sähkökoekalastus tutkimukset. Tuloksena lisäselvityksistä ovat raportit, jotka todistavat Kainuun vaara-alueen puroissa laajalti piilevän alkuperäisen taimenkannan ja selvittävät taimenpopulaatioiden kattavuutta. Kahdessa osassa Pöyry Finland Oy:n ja T:mi Olli van der Meerin toimesta toteutetut selvitykset onnistuivat hyvin.

Molempien em. vaelluskalapoikasten potentiaalia kartoittavien selvityksien tulokset ovat merkittäviä vaelluskalaston elvytyksen jatkotoimia suunniteltaessa. Selvitykset todistavat luonnonvaraisia taimenia edelleen esiintyvän lähes kaikissa alueen puroissa ja pienissä virtavesissä. Tuloksena on aivan uutta tutkimustietoa Kainuussa piilevästä vaelluskalaresurssista.

LOHENPOIKASTEN VAELLUSTUTKIMUKSET OULUJÄRVELLÄ

- (*Liite 5. / Merilohen vaelluspoikastutkimukset Oulujärvellä / Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2010)
Lohen poikasten vaellustutkimuksen toteutti suunnitellusti Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) / Kainuun kalantutkimus / Pekka Hyvärinen ym. Lohen poikasten vaelluksesta Oulujärveen laskevasta Varisjoesta Oulujärvelle ja edelleen Oulujokeen koottiin tutkimustietoa radioseurannalla. Lohen poikasista noin 80% vaelsi onnistuneesti Oulujärvelle ja radiolaitteiden toiminta-aikana myös yksi poikanen ehti Oulujoelle. Tutkimus antaa suuntaa istutuspoikasten vaelluksen onnistumisesta ja on osana pitemmällä aikavälillä Oulujärveltä ja Oulujoelta kertyviä tutkimustuloksia. Lisäksi tuloksena saatiin tutkimustietoa vaelluskalaelvitystä varten mm. erilaisia istutusmenetelmiä vertailemalla.

LOHEN MÄDIN KUORIUTUMISKOKEET OULUJÄRVEN VAIKUSALUEELLA

- (*Liite 6. / Lohen mäti-istutuskokeiden sähkökoekalastukset v. 2010 / Pöyry Finland Oy 11.10.2010)

- (*Liite 7. / Lohen mäti-istutuskokeiden sumputuskokeet v. 2011 / Pöyry Finland Oy 18.5.2011)

Lohen mädin kuoriutumiskokeet ja selviytymiskokeet toteutettiin kahdeksassa kainuulaisessa virtavesikohteessa yhteistyössä Pöyry Oy kanssa. Lohen mädin kuoriutumiskokeen ensimmäisellä kierroksella vuosina 2009 - 2010 sähkökoekalastuksessa ei saatu saaliiksi yhtään lohen poikasia. Kuitenkin useissa koekohteissa havaittiin esiintyvän luonnossa syntyneitä taimenen poikasia. Tästä johtuen kokeen toista koekierrosta muutettiin istutusvirheen tai virhearviointien minimoimiseksi niin, että mätijyvät istutettiin yksittäin suljettuihin soran seassa oleviin rasioihin ja rasiat tarkistettiin jo mädin kuoriutumisaikaan kevättalvella. Toisella koekierroksella saatiin kaikissa kohteissa selkeä ja positiivinen tulos. Lohen mäti selvisi talven 2010 -2011 erinomaisesti ja noin 90% poikasista kuoriutui. Projektin tuloksena on positiivinen viesti Kainuun vaelluskalojen poikastuotannon elvytysmahdollisuuksista myös metsätalouden ym. ihmistoimien takia heikentyneissä ympäristöolosuhteissa.

SELVITYS OULUJÄRVEN ALUEEN VAELLUSKALASTON ELVYTYSMÄHDOLLISUUKSISTA

Selvitys sisältää hankealueen kuvauksen, vaelluskalaston elvytysmallien kuvauksen, kuvauksen elvytysmallien soveltuvuudesta hankealueelle sekä vaelluskalaston elvytysohjelman hankealueelle.

- (*Liite 8. / Selvitys Oulujärven alueen vaelluskalaston elvytysmahdollisuuksista / Kuopion Teho-Louhinta Oy 2011)

Tätä kalateiden ja vaihtoehtoisten kalatieratkaisujen suunnitteluprosessia linjaamaan koottiin hankeen

asiantuntijaryhmä. Projektipäällikköä ohjeistivat Anne Laine, Esa Laajala, Pekka Hyvärinen ja Marja Savolainen. Selvitystyön toteuttaja kilpailutettiin avoimen hankintamenettelyn kautta. Selvitys Oulujärven alueen vaelluskalaston elvytysmahdollisuuksista sekä kalateiden yleissuunnitelmat toteutettiin marraskuuhun 2011 mennessä Kuopion Teho-Louhinnan kokoaman työryhmän toimesta. Selvityksen vastaavana kokoajana toimi biologi Juha Rouvinen ja kalatiesuunnittelusta vastasi diplomi-insinööri Hannu Alatalo (Maveplan Oy). Lisäksi työryhmään kuuluivat biologi Heikki Erkinaro ja insinööri Jarmo Pautamo (Apajax Oy). Selvityksen tuloksena on kokonaisesitys hankealueen vaelluskala-asiasta.

KALATEIDEN YLEISSUUNNITELMAT OULUJÄRVEN VAIKUTUSALUEELLA

Hankkeessa toteutetut kalateiden yleissuunnitelmat sisältävät perustiedot ja mm. kustannusarviot vaelluskalaratkaisujen eteenpäin viemiseksi Kainuussa.

- (*Liite 9. / Koivukosken ja Ämmäkosken voimalaitosten ohittavan kalatien yleissuunnitelma / Maveplan Oy 2011)
- (*Liite 10. / Leppikosken voimalaitoksen kalatien yleissuunnitelma / Maveplan Oy 2011)
- (*Liite 11. / Seitenoikean voimalaitoksen kalatien yleissuunnitelma / Maveplan Oy 2011)
- (*Liite 12. / Kusianjoen kalatien yleissuunnitelma / Maveplan Oy 2011)

Kalateiden yleissuunnitelmat toteutettiin molemmilla Kainuun päävesireiteillä kahteen alimmaiseen voimalaitokseen, jotka ovat Oulujärven vaelluskalaratkaisujen keskeisiä kohteita. Ne ovat Emäjoen/Kiehimänjoen Leppikosken voimalaitoksen ja Emäjoen Seitenoikean voimalaitoksen sekä Kajaaninjoen Ämmäkosken ja Koivukosken ohittavan yhtenäisen kalatien suunnitelmat. Lisäksi kalatien yleissuunnitelma toteutettiin Sotkamon järviolueen sivuvesistön Kusiankoskeen. Kusianjoki valikoitui mukaan eräänlaisena kalatien koekohteena, joka mahdollistaisi jo käytöstä poistettun voimalaitoksen ohittamisen. Koekohde on kustannuksiltaan edullinen, mutta sen kalataloudellinen merkitys on huomattavasti vähäisempi muihin em. kohteisiin verrattuna. Kaikkien viiden kohteen suunnitelmat sisältävät asemapiirroksot, kolmiulotteiset esityskuvat sekä kirjallisen selvityksen sisältäen mm. kustannusarvion rakentamisesta, käyttökuluista ja energiatappiosta.

Kalateiden yleissuunnitelmien tuloksena ovat konkreettiset pohjatiedot kalatiesuunnitteluun Oulujärven vaikutusalueella.

VALTAKUNNALLINEN KALATIESTRATEGIA (*LIITE 20.)

Hankkeen merkittäviin tuloksiin kuuluu se, että hankkeen toteuttamalla Kainuun vaelluskalaston luonnonkierron prosessoimisella vaikutettiin hankealueen huomioimiseen valtakunnallisessa suunnittelussa. Kainuusta Emäjoki on nostettu mukaan valtioneuvoston 8.3.2012 periaatepäätöksenä hyväksymään valtakunnalliseen kalatiestrategiaan.

KAINUUN VAELLUSKALAELVYTYKSEN IDEOINTI

Kalateiden lisäksi hankkeen tuloksena on esille nostettu uusia ideota hyödynnettäväksi Kainuun vaelluskalaelvytyksessä. Näitä ohjausryhmälle ja asianosaisille sekä eri yleisötapahtumien osallistujille esiteltyjä kehittämissideoita olivat mm. seuraavat:

- Kainuun vaara-alueella piilevän alkuperäisen taimenkannan laajuus ja kattavuus (*LIITE 13. Kainuun piilevä vaelluskalapotentialiaali)

- Luonnonmukaisten poikastuotantouomien ideointi mm. Ontojokeen ja Leppikoskeen. (*LIITE 14. Luonnonmukaisten poikastuotantouomien ideointi)
- Oulujärveen suoraan laskevan pienvesistön vaelluskalakokeilun idea. (*LIITE 15.)
- Kajaaninjoen poikastuotantopuisto ja kalatiesuunnitelmat liitetty 2011 Kajaanin kaupunkikeskustan kaavaan (*LIITE 16.)
- RKTL:n virikekasvatettujen istukkaiden idean esittely. Koskikalastukseen liittyvän käytännön koehankkeen suunnittelu toteutukseen 2012. (*LIITE 17.)
- Valuma-alueiden ja purojen poikastuotannon elvytys Metsäkeskuksen hankemallilla. (*LIITE 18. Ojasta luonnonpuroksi artikkeli)
- Kutusorakoiden talvinen kunnostus ELY-keskuksen YTY -töinä. (*LIITE 19.)

9. PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS

Uutena toimintamallina Kainuussa projekti juurrutti ideaa luonnonmukaisesta hoitomallista vaelluskalojen poikasjoissa, -puroissa sekä metsäojitusalueilla.

Projektin osatoteuttaja RKTL hyödynsi radioseurantaa lohenpoikasten vaelluskokeissa Oulujärvellä.

10. PROJEKTIN TASA-ARVOVAIKUTUKSET

Tasa-arvovaikutuksia ei ole.

11. PROJEKTIN VAIKUTUKSET KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN

Projekti nosti esille joukon uusia kestävän kehityksen ja luonnonmukaisen vaelluskalaelvytyksen ideota hyödynnettäväksi Kainuun vaelluskalaelvytyksessä. Tärkeäksi ideaksi nousi valuma-alueiden ja pienvesien huomioiminen vaelluskalaelvytyksen painopisteenä.

Projekti käynnisti prosesseja jotka tähtäävät Kainuun vesistöjen vaelluskalojen luonnonkierron pysyvään palauttamiseen eri toimijoiden toteuttamana. Näitä olivat mm. Metsäkeskuksen kanssa yksityismetsänomistajille toteutetut purokunnostuksen, virkistyskalastajien kutusoraikkotalkoot ja vaelluskalaston hoidon kestävän kehityksen vaihtoehdosta tiedottaminen.

12. HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Esimerkkien avulla hanke levitti tietoa aiemmin vähälle huomiolle jääneiden purojen ja sivujokien potentiaalista ja mahdollisuuksista vaelluskalaston luonnonkierron elvytyksessä.

Hanke vaikutti kalastajien asenteisiin vaelluskalaston elvytyksen mahdollistamiseksi.

Hanke aktivoi kainuulaisia luonnonmukaiseen ja kestävän kehityksen mukaiseen pienvesien hoitotoimintaan mm. purojen kunnostusesimerkeillä ja talkoo- ym. tapahtumilla.

13. TOIMINNAN JATKUVUUS

Hanke juurrutti Kainuuseen luonnonmukaista vaelluskalaston elvytystä. Toiminnan jatkuvuus perustuu hanketoimilla aikaansaatuun pysyvään ajattelu- ja toimintatavan muutokseen vaelluskalaston hoidossa. Jatkuvuus perustuu kestäväan kehitykseen ja itseään ylläpitävään vaelluskalojen luonnonkiertoon.

Ohjausryhmä näki hyvien käytäntöjen vahvistamiseksi ja levittämiseksi jatkohankkeille tarvetta ja linjasi ensivaiheessa painottamaan Kainuun vaelluskalaelvytystä vesistöjen latvoille ja jatkossa vaellusalueisiin.

15. YHTEENVETO PROJEKTIN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Projekti toteutti Kainuun vaelluskalojen koko elinkiertoa seuraavia selvityksiä ja tutkimuksia pohjaksi tulevia elvytystoimia varten. Projektin tuloksena on hankealueelta uutta tietoa muun muassa mädin kuoriutumisen olosuhteiltaan taantuneissa pienvesissä, Kainuussa piilevästä poikasaluepotentiaalista sekä lohi-istukkaiden vaellustutkimuksista. Selvitykset sisältävät myös toimenpide-esityksiä vaelluskalaston elvytykseen sekä uudet kalateiden yleissuunnitelmat viiteen kainuulaiseen kohteeseen. Hankkeessa on nostettu esille uusia näkemyksiä Kainuun vaelluskalavesistöjen elvytyksedellytyksistä ja ideoitu erilaisia ratkaisumalleja. Hanke on juurruttanut uusia ideoita ja luonnonmukaisia vaelluskalavesistöjen hoitomalleja toteuttamalla käytännössä esimerkkikohteiden kunnostuksia sekä tiedottamalla mm. kalastajille, kalavedenomistajille, metsänomistajille sekä viranomaisille. Valuma-alueet ja Kainuun runsaat pienet virtavedet nostettu esille vaelluskalaelvytyksen tärkeänä painopisteenä ja projektissa on ideoitu pienvesien uusia kunnostustapoja. Projektin toimet ovat vaikuttaneet Oulujärven yläpuolisten vesistöjen huomioimiseen valtakunnallisessa strategiassa yhtenä tärkeimmistä sisämaan vaelluskala ja kalatiekohteista.

16. AINEISTON SÄILYTYS

Missä säilytetään projektin toteutukseen liittyviä asiakirjoja, kuten kirjanpitoaineistoa, toiminnan tarkastuksen kannalta tarpeellisia asiakirjoja, tietoja toiminnasta ja osallistujista sekä ohjausryhmän pöytäkirjoja. Säilytyspaikan osoite tai yhteystiedot.

Kainuun Etu Oy
Lönnrotinkatu 1
87100 Kajaani

Päiväys ja allekirjoitus